

ការព្រៃនធឌីជានុវត្តជាតិឡ្វេងរំល្បែង នៅសម័យ លដ្ឋាក់

ដោយ

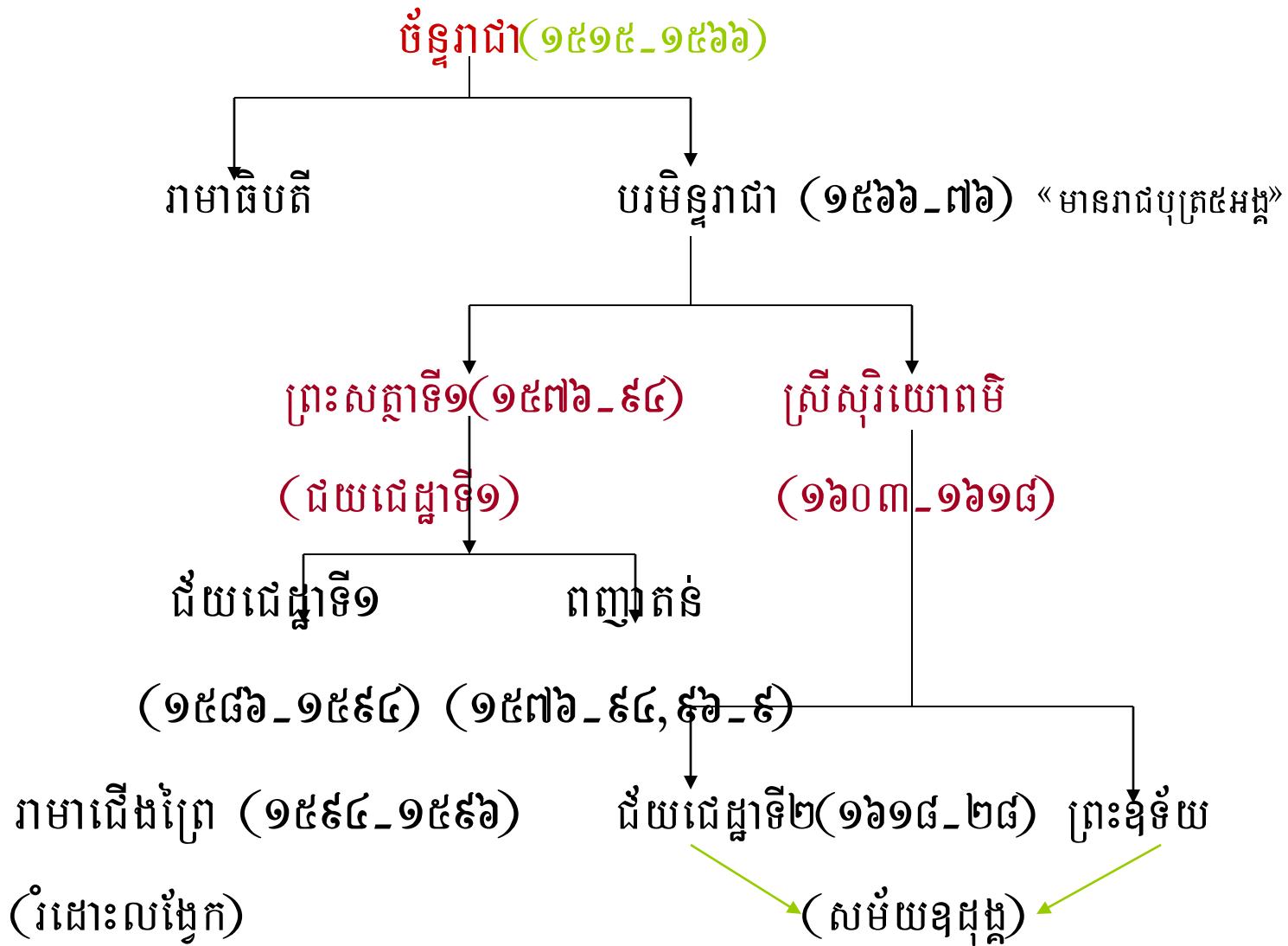
ជិន វុជ

ដោបីតិចម៉ែងប្រភពិវិន្ទា
សាកលវិន្ទាល័យភ្នំពេញ

- ការកសាងបន្ទាយលដ្ឋាក
- ការកសាងនកសារ ក្បួនខ្លាតផែួងៗ[iii]
- ស្រោមការពារទីកដី[i]
- សន្លឹសញ្ញាមិត្តភាពជាមួយសេវា លើកដំបូង
- ទំនាក់ទំនងជាមួយជនជាតិអរូប លើកដំបូង[ii]
- ការកសាងទេស្ថានរក្សានគរ និងវិហារ
- ដំឡើទៅកំឡងដំដីផែួងៗ និងការព្យាពាល

- [i] eGg . sut .(1991)/ .Éksar mhaburs Expr/.PaK 1-3/.kar eá¼ Bum< pßay eLlgvij rbs` bNÑaKar vb,Fm'/ . PMñeBj .(Éksar cmøg ecj BI sRta Bgßavtar «kj'a vaMg .CYn)>
- [ii] Rtwg .ga/.(1973)/.Rbtþi sa@sp Expr/.PaK2/.karpßay rbs` Gñk niBn\$/ .eragBum< mhalaP/ .PMñeBj >
- [iii]- Adhémard Leclère (1898), *Les codes cambodgiens*, publiés sous les auspices de M. Doumer, Gouverneur Général de l'Indochine Français et de M. Ducos, Résidence supérieur de France au Cambodge, Ernest Leroux, Paris.
- - Grégory Mikaelian (1997-8), *Le Kram Sruk de Chey Chettha III*. Mémoire pour Maîtrise d'Histoire, Université Paris IV—Sorbonne Nouvelle.

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

* មុនសម័យលដ្ឋាក

(Michael Vickery)

- ស្ថិតិកនងក្រឹតត្រាជានស្រីសុគន្លបទ_ ដងសិធម៌សែន (១៥១២)
- អង្គចំនួកកេវិស៊ិល_ អយុធា ដោយខ្លាចព្រះរៀមសម្បាប់ថាលូមេន
- សង្គមមានរយៈពេល៩០ឆ្នាំ (១៥១៦_១៥២៥) - កនត្រវព្រះចំនួករាជាសម្បាប់
- ក្រោយការយាងត្រឡប់ ដំបូងអង្គចំនួក_ តាំងរាជធានីបណ្តុះអាសន្ន_ នៅ
ពោធិ៍សាត់ និងពោន្លេខេត្តអម្ចិនបូរិបូរិ ឬឯងក្រោយបូរិទេនិក្តុងបន្ទាយ
លដ្ឋាកវិញ

ការកសាងបន្ទាយលេងកែ—បន្ទាយប្រាការ

- ព្រះបានចំនួរជាកសាងពាណិជ្ជកម្ម(១៥២៧-១៥២៩)ជាស្ថាតរ
- ផ្ទាល់មករាជរាជនៅលើកែ (១៥២៩)
- ចំណុចយុទ្ធសាស្ត្រ—ការពារខ្ពស់ក្នុងករណីមានសត្វវេមកល្អានពាន
- មានទំនប់ដីជាកំពេង, ប្រឡាយទិក—គូទិក—អូរ—ទន្លេ និងបឹងពីធុជាតិនៅជ្រើងខាងកើត
- មានសិនប្រើប្រាស់ប្រាប់ការពារ
- មានរាងប្រុងជ្រើងប្រើប្រាស់បណ្តាញពាណិជ្ជកម្ម, ទិន្នន័យពាណិជ្ជកម្ម
- មានរបៀបប្រើប្រាស់ប្រាប់ការពារ
- ជាន់បន្ទាយប្រាការ ចុងក្រោយរបស់ខ្លួន គឺបន្ទាយវិនិម័យបង្ការមិនឱ្យសត្វវេរាយប្រហារយកចាន ដោយស្រួលឡើយ

ការកសាងបន្ទាយលោងក្នុង

- មានវត្ថុត្រឡប់ដែលបន្ទាយលោងក្នុង
- ព្រះពុទ្ធបប្លុនអង្គប្រជុំយរទល់ខ្លួនដែលធ្វាក់ពីយើងឱ្យមជំមួយដើម
- ព្រះពុទ្ធបញ្ចប់លើព្រះបានប្លុនគ្មានពីចិត្ត ដែលធ្វាក់ជាប់នៅលើដើមយើងដែលស្អែចិត្តគេធ្វាក់ពីព្រះ
- សាងរូបបដិមាប្រះកែវ និងព្រះគោលប្រាប់លាក់ទុកវត្ថុ សំភូរិសិទ្ធិ - ទុកក្បែនក្នុងពោះព្រះគោល ដាក់ក្នុងវិហារមួយផ្សេងៗទៀត ហេវិហារព្រះគោលប្រះកែវ ដែលក្រោយពេលបែកទីក្រុងត្រូវសេវា មិនបាយកជាជាមួយកំណើន
- ព្រះបដិមានាំងនេះ គោលប្រាប់នៅពីរ មានបានមិ និងបុទ្ធឌំណាចសំភូរិសិទ្ធិ

N

Banteay Longvek

Odongk

© 2009 Mapabc.com
© 2009 Cnes/Spot Image
© 2009 Europa Technologies
Image © 2009 DigitalGlobe

61°06'53" N 104°44'29.14" E

elev 49 ft

Nov 23, 2002

Eye alt 52052 ft

Google
©2008

N

Banteay Longvek

© 2009 Mapabc.com

© 2009 Cnes/Spot Image

© 2009 Europa Technologies

Image © 2009 DigitalGlobe

N

Banteay Longvek

© 2009 Mapabc.com

© 2009 Google

© 2009 Europa Technologies

Image © 2009 DigitalGlobe

11°48'93" N 104°45'17.40" E

elev 51 ft

Google

©2008

Eye alt 14156 ft

Aerial satellite view of a rural landscape. A large, winding river flows through the center of the image. To the left, there are several rectangular agricultural fields. On the right side, there is a cluster of buildings and structures, including a prominent building with a red roof. The text "Wat Tralengkeng" is overlaid on the image, identifying the location of the temple complex.

N

Wat Tralengkeng

© 2009 Mapabc.com

© 2009 Google

© 2009 Europa Technologies

Image © 2009 DigitalGlobe

បុស្សី ផែលការពារបន្ទាយលំង់ក

វិបារក្រុងកែង

ការកសាងឯកសារ ក្នុងខ្លួន ច្បាប់រដ្ឋ

- ទស្សន៍: ហិណ្ឌូនិយម «តោ» - តំណាង(ច្បាប)+និមិត្តូរបតំណាងឱ្យ (ធមិ)
- ដើម្បីនិន្ទរភាពនៃជាតិសាសន៍ ខ្ញុំរាយក្រាយចំណាំរបៀបនឹងជាតិបន្ទាប់ពីអង្គរ
- ព្រះបាយចន្ទរាជា បាយប្រមូលអ្នកចេះដឹងក្នុងស្រុកដែលនៅសល់ពីការស្វាប់
ដើម្បីរំគុច្ញាបង្គរក្នុងក្នុងខ្លួន ឡើងឡើងវិញ
- តាមសិលាថារីកនៅឆ្នាំ១៩៨៩ និង១៩៩៤ បង្ហាញថា ខ្ញុំនៅដីនៃព្រះរាជរាជកាលពីសម្រាប់យក្សរនៅឡើយ
- ក្នុងខ្លួនបង្កើបន្ទូរតែម្នាក់របៀបនឹងរបៀបនិមិត្តូរបតំណាងឱ្យ (តាមជំនួយ) សម្រាប់អប់រំណែះដឹងមូលដ្ឋាន និងយុទ្ធសាស្ត្រ

ការកសាងឯកសារ ក្នុងខ្លាត ចូរបែន្ន

- គម្ពីរ បុសាថ្មានវត្ថុមង្គល និងមានតម្លៃដល់ក្នុងថ្ងៃខែ ដែលអាចនាំឱ្យគេមានអានុភាពខ្លាំងពួកក៏
- សៀវភៅដើរបែន្ន និងសៀវភៅប្រហារដែលឈរកន្លែកជាសម្រាតិជាល់ទន្លេ បុប្ផោញបាល
- ខ្លួនធ្វើឱ្យបានស្ថាបន្ទាត់ និងស្ថាបន្ទាត់ នាំឱ្យគម្ពីរ+ក្នុងខ្លាតដែលនាំឱ្យខ្លួនចេះដើរបែន្ន និងត្រូវគេរួបអូសយកទៅអស់ និងបានបែន្ន និងត្រូវគេរួបអូសយកទៅអស់ ខ្លួនបុរាណ ហើយលើដឹងដឹងរួចរាល់ពីសម្រាប់អ្នរ

ស្របតាមការពារទេរិកដី

ស្របតាមជាមួយអយុធ្យារ—សេវា ចំនួន២លើក ជាមួយព្រះបានចន្ទរាជា

ដោយសារ ព្រះអង្គមិនត្រមថ្វាយស្ថិយសារអាករដល់សេចសេវាមតាមការទាំងនេះ

- មានការរាយលូកពីសំណាក់សេវាក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣នៅតំបន់អង្គរភ្នំ។ ព្រះអង្គបានរាយឱ្យកងទែនសេវាមដលដោនីមកាន់កាប់តំបន់នោះអស់មួយរយៈខ្លឹមកហើយនោះ និងនូវការបរាជ័យយ៉ាងច្បាស់ច្បាប់ជុំតុំ—សេវាមរបរ
- នៅឆ្នាំ១៩៥៣ កងទែនសេវាមក្រោមការដើរកនាំរបស់ថាពញ្ចាមឱ្យ បុគ្គារព្រះបានស្រីរាជា ដែលសេចអយុធ្យាបានចាប់យកនៅកាលពីឆ្នាំ១៩៥៤ ពេលនោះជាសេចត្រាច្បៃនៅខេត្តសុវណ្ណាគារកោះការងារដើរក្នុងសុខុំខ្សោយ។ ព្រះបានចន្ទរាជាបានសម្រាប់សេចនេះថាលើសេវាលើខ្លួនដី នៅរាលម្បូខេត្តពោធិ៍សាត់

ស្រែមជាមួយអយុធ្លាហ- សៀវភៅ

បរមភាពា=បរមភាពាតិទេ (បរមិន្ទភាពា, បរមេន្ទភាពា)—ភាពីបុត្រាតិចរបស់ព្រះបានចន្ទភាពា

- ផ្សែនពេលដែលសៀវភៅមួយចុះទិន្នន័យដោយមានស្រែមជាមួយភ្លូមា—ព្រះអង្គរាយប្រហារ យកអាណាពាខេត្តខាងលិចមួយចំនួនបន្ទែមទេរីត ដែលសៀវភៅប៉ូបយក និងបង្កើសទៅ រាយលុកអយុធ្លាហតិនអាចរាយចូលបាន ដូចយេវិញ្ញាបីឱ្យស្ថាប់មេន់ពាណិជ្ជន នាក់ដោយសារត្រូវគ្រោប់កាំភ្លើងដំនោះឆ្នាំ១៩៥៥—ប្រើកម្មានំពេល២០.០០០នាក់
- ត្រឡប់មកវិញ្ញាប៉ូតិកាសក៍រយកមកជាមួយនូវត្រូសារសៀវភៅនៅទីនោះបានជាប្រើន ត្រូសារ
- មានឯកសារខ្ពស់ទេរីតចា នៅមានស្រែមពីរលើកទេរីត នៅឆ្នាំ១៩៥៥ និង១៩៥៦

សំង្គមជាមួយនូវ

ក្នុងរដ្ឋកាលព្រះបាយចរមណិត នៃលេខ:

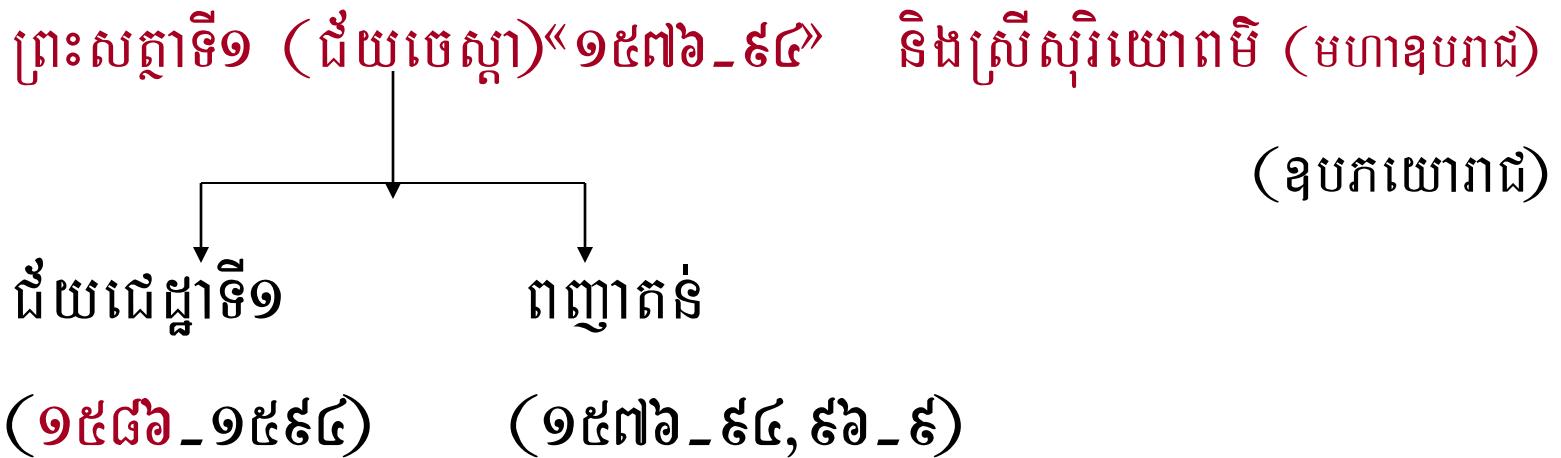
- ១៥ពេល ស្ថិតិលាហ៍—លានជាង—ឱ្យមក្តីចនក់—ពល១០០០នាក់ មកបប្លលស្ថិតិខ្មែរដែលដឹងជាក់នគរបំផើខាងណាចាត្រ នគរខាងនៅទៅត្រូវនៅចំណុះអ្នកឈ្មោះ។
  - ដឹងខ្មែរភាគជាងដឹងរារ៉ា តែមានសំណាងល្អបានឈ្មោះ ចំណែកស្ថិតិឡារ៉ាក់ក្រលាស់ សំមីស្ថិតិឡារ៉ាលើកទំពរាយលុកស្រុកខ្មែរ តាមដើរីកធម៌ ដើរីកធម៌
  - ស្ថិតិឡារ៉ាលើកទំពរាយលុកស្រុកខ្មែរ តាមដើរីកធម៌ ដើរីកធម៌
  - ទំពខ្មែរបង្កាបទំពលារបានទាំងពីរសមរភូមិ និងចាប់បានឈ្មោះថ្មីយសិកជាគ្រឿននាក់ ក្នុងនៅទៅឱ្យ១០០០នៅទៅខ្ពស់បានឈ្មោះ, ៥០០នៅទៅបានឈ្មោះ, ៥០០នៅទៅក្នុងពេញ—ខ្មែរមាន លាហ៍បាក់ខ្លួន នាំឱ្យសញ្ញាផ្លូវនៅសល់ស្ថាននាមចុងចា បាក់ខ្លួន
  - នៅឆ្នាំ១៥ពេល ឡារ៉ាបង្កាបសិក តែការប៉ុនប៉ុងត្រូវបរាជ័យ ដោយសារភូមិមាយនានាលូន ហើយទំពនោស្រុកខ្មែរប្រឈមមុខនិងក្នុងដោតជាប៉ាន្ទាងមិនបាន

សន្លិសញ្ញាមិត្តភាពជាមួយសៀមលើកដំបូង

- ព្រះបានបរមិន្ទភាព ជាស្ថុចសិកដីខ្លាំងពួកមួយអង្គចុងក្រាយគេ ដែលលើកទៅនៅ រាយយកខេត្តមួយចំនួននៅភាគខាងលិច និងឧត្តមយកមកវិញ ហើយតម្រាមរាយ អយុធា
- អយុធា ឡើបតេបព្យាប់សង្ឃមជាមួយភ្លូមា ហើយរាជរដ្ឋស្ថិតិថ្លែងទៅចំណុះ សែលចភ្លូមានេហោរក្សា
- ដើម្បីរក្សាប្រចែលកុំឱ្យមានសត្រវនាំងសងខាង បង្កែចិត្តទទួលស្ថាល់ការការងារបែរបស់ខ្លួននៅខេត្តទាំងនេះ សិន និងយល់ព្រមចង់មិត្តភាពជាមួយខ្លួន និងកំណត់ត្រាំដែនជាថ្មី
- ទេះជាយ៉ាងណាតា អយុធាមិនកត់ត្រារឿងនេះទុកក្នុងពង្រារតារបស់ខ្លួន

- ទីកស្សាគក
- កប្បារសាន
- កប្បែ : កាលដែលតាំងនៅយុអ៊េង
- អវសាន : ទីបំផុត, ទីចប់, ចុងបំផុត, ចុងគ្រាយ, ត្រូវដោន

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រាជរដ្ឋបាល (១៥៩៩_១៥៩៩)

(រាជរដ្ឋបាល)

(នាមក្រសួង«១៥៩៩_១៥៩៩», សម្រាប់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម«១៥៩៩_១៦០០»)

ទោក់ទងនឹងចេវាតញ្ញាតនៃ

- ព្រះអង្គតន់ សោរយភាពនៃខ្លឹមទំនួន (ក្នុងព្រះជនទូទៅខ្ម័ំ)
  - នាមថា ព្រះសម្អេចព្រះរាជីអ្នករបរមភាជិបតី គដ់នៅរាជវាំងស្រីសន្តូរបានពាយខ្លឹមទំនួន
  - មិនសូវយកព្រះទំយទុកដាក់ក្នុងកិច្ចការព្រះនគរ ប៉ែណ្ឌតបណ្តាយឱ្យតែមន្ទីរដើរការរាជការស្ថាប់តាមតែមន្ទីរដែលស្ថាបបង្កើលនៅ៖ ។
  - ១៥៨ មានថាមពីរនាក់_បញ្ជីរាជ+លាក់ស៊ីណា តាំងខ្លួនជាសេចក្តីផ្តើមព្រះអង្គ
  - ចាមបះបញ្ហាសម្រាប់នៃខ្លឹមទំនួន

ស្ថានភាពនយោបាយ(សេចក្តី, មន្ទីរករណី, កលលិចប្រាក់ដួង

- ការដាក់រាជធានីសេចក្តី ១៥៩១
- សេវាមវាយពីរបៀក

១_ ១៥៩៣ (បរាជ័យ)–បានប្រាក់ដួង៥០០០ដុំ

២_ ១៥៩៤ (ជោគជ័យ)–ដោយសារបានចារកម្មសេវាមេនាក់ត្រូវកែចេញជាប្រព័ន្ធសង្គមុទ្ធនឹង (គិប្បញ្ញា+សុប្បញ្ញា) បន្ទាបបុទ្ទិទេរក្បុ, ម្នាក់ដាក់ដួងបំផុត, ម្នាក់ឡើតដើរដោះអំពើដួងបំផុត, បំផុតប្រព័ន្ធផ្លូវកែចេញកែង, ហើយបន្ទិចនៅក្នុងរាជធានី ដើម្បីធ្វើខ្លាំងបង្គប់ ពេលសេវាមវាយចូលកំណើនៗដើម្បី ១៥៩៦

- ស្ថានភាពទី១ និងបុគ្គា និងសមោទ្ទារំ,
- ចំណោកស្រីសុវិយោតមិអ្នកភាពរបន្ទាយត្រូវសេវាមចាប់បានយកទៅបង្កំងទុកនៅអយុជ្រា
- ១៥៩៧_រាយាជីវិត្រូវដោះបានលង់កិច្ច—រាយាជីវិត្រូវ(១៥៩៧_១៥៩៨)

ទំនាក់ទំនងជាមួយជនជាតិអីរុបលើកដំបូង

- * ចំណាប់អារម្មណ៍ដំបូងរបស់ជនជាតិអីរុបនៅក្នុងតំបន់អាសីអភ័យ៍
- ប្រមូលទិញគ្រឹះតំបន់មានឈ្មោះថា «កោះគ្រឹះតំបន់មាន» (មានកោះ Molucca/Maluca, **Banda**, Ternate + Tidore) - ប្រ. ទេសចរណ៍ - គ្រឹះតំបន់មាន ២ប្រភេទ ដែលមានសារ៖ សំខាន់ - ផ្លាក្តាហំពុំ + ចន្ទន័ំក្រស្សា ដែលមានដុះតែលើកោះនៅ៖ - ១៥១១(ម៉ោង្វាក់) - ១៥១២(កោះគ្រឹះតំបន់មាន)
- ជនជាតិព័ទ្យហេតុ - ចំណាប់អារម្មណ៍ជាមួយអាសីអភ័យ៍ - ពួកគេការ៉ែកាប់ម៉ោង្វាក់នៅ ឆ្នាំ ១៥១១ - ទំនងអាសីដីគោក អយុធ្យា, ពេហុ(ភ្នែមាខាងត្បូង), វៀតណាម, និងជាមួយកម្ពុជាក្នុងទេសវត្ថុ ១៥១៤

- ជ_- ព័រទុយហេត្តូបានមកដល់ប្រទេសកម្ពុជាមុនគេ
- ជ_- អេស្សោញបានមកដល់បន្ទាប់ពីព័រទុយហេត្តូ
- ចាប់ពីសតវត្សទី១ពមក មានជ_- បរទេស - ដល់កម្ពុជាតិជ_- អង់គ្លេស, ហូលុងផែ
- ជនជាតិអូរូបជាប្រើន(ព័រទុយហេត្តូ)មកដល់អាសុីអគ្គឹយ៍បាន:ជានៅហានបម្រើកងទំនួនក្នុងតំបន់, ពួកគេដឹងប្រើនពីរបៀបប្រើការណ៍ភ្លើង—ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- ជនជាតិអូរូបខ្ពស់បានមកដល់កម្ពុជាដោម្បីក្រោងប្រព័ន្ធផ្លូវការ
- ជ_- អូរូបខ្ពស់ទៀតមកដល់កម្ពុជា ក្នុងនាមជាបុញ្ញជិតផ្សេចផ្សាយគ្រឿស្សសាសនា
- ជនជាតិអូរូបខ្ពស់មកជាអ្នកពាណិជ្ជកម្ម
- ជន_- អូរូបទាំងនេះ_- ព័រទុយហេត្តូ+ អេស្សោញ បានទុករបាយការណ៍របស់ខ្លួន- ធ្វើឱ្យអ្នកចងក្រងប្រវត្តិសាស្ត្របានពាណិមានជាប្រើនអំពីរឿងរារាំលេកកើតឡើងក្នុងប្រទេសកម្ពុជានៅចុងសតវត្សទី១៩និងដើមសតវត្សទី១៧

ទំនាក់ទំនងជាមួយអីរូប

- លេសកទូតព័រទុយហេតុកាត្រូលិកនាម Gaspar da Cruz បានមកការទៅកម្ពុជាដែលមានចំណាំ ១៥៥៥-១៥៥៧
- ព័រទុយហេតុ + អេសវ៉ាញ៉ែ—វគ្គមាននៅកម្ពុជា ១៥៨០_មានពួកនេះពីនោកដែលបានដើរត្បូនាទីដែលសំខាន់ក្នុងនាកនយោបាយខ្លួន ដោយបម្រើការឱ្យប្រាជែងស្ថាត (ពីរូបឈ្មោះ Diego Veloso + Blas Ruiz)
- ១៥៩៤-១៦០១ពួកគេបានធ្វើជាមួយក្រុមសេលិច ធ្វើអ្នកការឡូត សម្រាប់ប្រាជែងស្ថាត និងជួយនាំក្សុត្រូតខ្លួនបំផុកស្រុកខ្សោរិញ្ញ ដើម្បីលើកបន្ទប់លើភាជបលុងដែលទំន់ទំនេរ
- ហូលុងដែលនានា មកការទៅកម្ពុជារវាងឆ្នាំ១៦២០, ជាតាមឯកសារសំខាន់ក្នុងប្រ. កម្ពុជានៅពាក់កណ្តាលសំរាប់រៀល

Veloso & Ruiz

- មិនបានដឹងពីការបេកចាក់លដ្ឋាកនៅឆ្នាំ១៩៨៣-៤ នៅទៅថ្ងៃនេះ
- ព្យាកតាត់ត្រូវបំពេញបេសកកម្មសំដែនយេស៊ីវ្ស នៅម៉ោង ៣៧៨៧ ក្រោមឆ្នាំ១៩៨៧ ដើម្បីការពារលដ្ឋាកពីការរាយលុករបស់អយុជ្រា
- ព្យាកតាត់ត្រូវសៀវភៅបំពានពីសមុទ្ធយកទៅយុទ្ធកចេាលនៅអយុជ្រា
- ក្រោយនៃស្អួលដ្ឋាក ត្រូវការអ្នកបកប្រភាសាយេស៊ីវ្ស និងប៉ែរទុយហេតុ ទីបន្ទាន់លែងគាត់ឱ្យធ្វើជាអ្នកបកប្រុកជួនសៀវភៅ
- ព្យាកតាត់ដែលឈានកាន់កាប់នារាទូតសៀវភៅបាន ក៏ប្រញាប់ត្រូវទៅក្រុងម៉ោង នៅថ្ងៃហ្មាយក្រុងម៉ោងបដិសេជ មិនបានដឹងពីការបេកចាក់លដ្ឋាកនៅឆ្នាំ១៩៨៧ ក្រុងសាសនាកី
- ព្យាកត្រឡប់មកដល់លដ្ឋាកទីបន្ទាន់ដែលបានគ្រប់គ្រង នៅថ្ងៃការបេកចាក់លដ្ឋាកនៅឆ្នាំ១៩៨៧ ទៅថ្ងៃការបេកចាក់លដ្ឋាកនៅឆ្នាំ១៩៨៨ ទីបន្ទាន់តាម

Veloso & Ruiz

- ពេលដើរដំណឹងតាមដងនៃមេត្តង ពួកគាត់មានទំនាក់ជាមួយសហគមន៍ជំនួយបញ្ជីន
  - ទីបសុកិច្ចអន្តរភាគមន៍ ពីព្រះបាយការណ៍ដើរដំណឹងព្រោ ដែលតង់នៅការវាំងស្រីសន្យា តែព្រះអង្គបាសិស់ ទីបអ្នកប្រយុទ្ធជាំងពីរនាំបក្សពួកខ្ពុនវាយប្រហារនៅក្នុងសម្ងាប់ព្រះអង្គជាំងកណ្តាលរាជ្យ នៅឆ្នាំ១៩៩៦។
  - ចំណោកងកសាររបស់លោកឧកញ្ញារំងជ្រូន ថានៅឆ្នាំ១៩៩៦នីមួយៗ និងវេឡូសូ ទីបតែត្រឡប់មកពីស្រុកកំណើតរបស់ខ្ពុនវិញ។
  - បន្ទាប់មក ពួកគាត់ស្រួលដំណឹងទីប្រាជែសន្យារៈ តែទៅដល់ត្រីមខេត្តស្តីធម៌ត្រូវកែវិញ បានជូបព្រះអង្គតន់ និងដឹងពីមរណការរបស់ព្រះបាយការណ៍ និងជួយដោដ្ឋានបុគ្គា ទីបពួកគាត់យាងព្រះអង្គតន់ ឱ្យមកសោរយរាជ្យនៅស្រុកស្រីសន្យានំនួយសការណ៍ដើរដំណឹងព្រោវិញ។

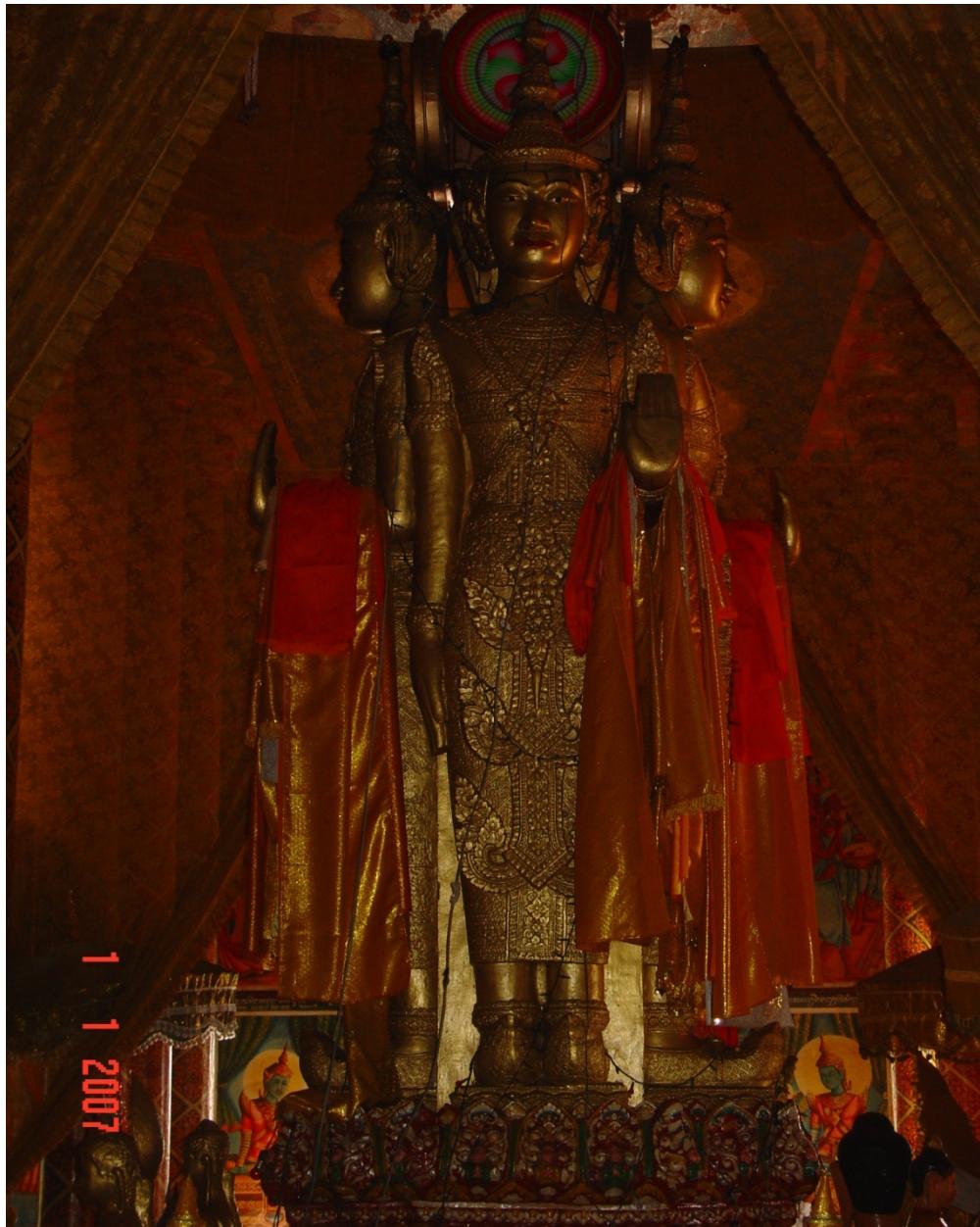
ជំនួយលើទេរស្ថានរក្សាងគរ

ជំឡើង - ទេវរក្សារក្សានគមាន១៣អង្គ

- ភ្នំពេញ
- នៅភ្នំពេជ្របាបី
- នៅវត្ថុស្អាតក្នុងប៊ូលីណុល់
- នៅវត្ថុកំណើនស្អាយក្នុងទីនៃក្រុងក្រាម
- នៅវត្ថុក្នុងក្រោកមាស
- នៅត្រូវបង្កើង
- នៅវត្ថុក្នុងជាន់ទេវរក្សានគមាន១៣អង្គ
- យុទ្ធសាស្ត្រ នៅខេត្តពោធិ៍សាត់១
- ព្រះអង្គរសូម នៅវត្ថុត្រឹមថ្វីងកែងទាំង១
- នៅភ្នំពេជ្របាបីទីនៃក្រុងក្រាម (មានកំរវនាកត, ដំបងដែកក្នុងក្រុងក្រាម)
- នៅវត្ថុភ្នំពេជ្របាបី
- នៅវត្ថុស្រីបង្កើង
- រាលស្ស្រវ៉ា
- អ្នកតាមេស្ស នៅចាក្រុងក្រាម

ពុទ្ធប្រព័ន្ធនៃកំណង

BuTS rUb Rt ELg Ekg

BuT§ át enA vtþRtELg Ekg . (IEgVk)

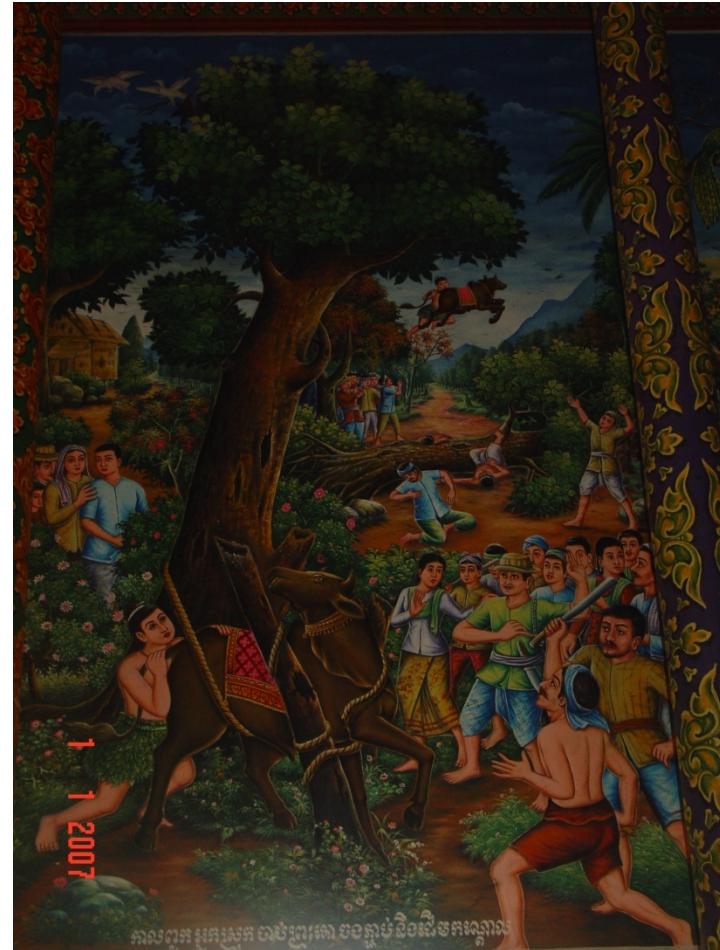
CMenO Exur enA TI taMg RbvtbisaRsp

KMnUr erOg RB^{1/4}eKa RB^{1/4}Ekv enA vihar RB^{1/4}eKa RB^{1/4}Ekv

KMnUr erOg RB^{1/4}eKa RB^{1/4}Ekv enA vihar RB^{1/4}eKa RB^{1/4}Ekv

KMnUr erOg RB_{1/4}eKa RB_{1/4}Ekv
enA vihar RB_{1/4}eKa RB_{1/4}Ekv

ជំនួយ និងការព្យាបាល

- ជីវិត្រាងបានចន្ទរាជាណី—ត្រូវប្រាន់តែប្រើមនុអាតម
- ជំនួយបស់អគ្គមហេសិត្រាងបានសត្វាធិទី១ឈី ថាត្រូវគេធ្លូប់—បំផ្តាញឡើនស្ថាន
- ជំនួយលើអាប—ធ្លូប់ ព្រាងរាជាណាមួកសម្រេចចិត្តសម្ងាប់ ឬដាក់ទណ្ឌិកម្ពុជា
- គេធ្វើអញ្ចឹតៗហេតុតាមធម្មជាតិ ថាមកពីខុសត្រូវបាន—ក្នុងឡើងសំណាមម្នាស់មិនឱ្យ នាំឱ្យសត្វ់ត្រូវបំផ្តាញដំណាំ
- មនុស្សក្រោពីម្នាស់ដើរ ឬរត់ច្បាល់ស្រែរកំពុងដើម និងចេញផ្សេងៗមិនបាន
- ធ្វើលើស្អែហ៍ស្អូក—មនុអាតម

cb'

ឯកសារ (របាយការណ៍)

- ឯកសារមហាបុរសខ្មែរ
- ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឡើងសោយរាជរដ្ឋ ១៥៩៣_នៃមសម្រាប់រាជរដ្ឋ រាជធិបតី—សោយរាជរដ្ឋ ពាណិជ្ជកម្ម(១៥៩៥)
- ទំនាក់ទំនងព័រទុយហ្មាល់(លីអ៊ូហ្មូ)ជាមិត្តព្រះមហិន្ទរាជា(សត្វា)-១៥៩៦ លីអ៊ូហ្មូ ត្រឡប់មកពីស្រុកកំណើតរបស់ខ្លួនវិញ។
- លីអ៊ូហ្មូសម្ងាប់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា យាងព្រះពញាតន់ពីខេត្តស្ទឹងត្រង់ច្បាប់លសោយ រាជរដ្ឋនៅក្នុងស្រុកស្រីសន្តែរ។
- រាជាណាចក្រកម្ពុជាលីអ៊ូហ្មូសម្ងាប់នៅឆ្នាំ១៥៩៦

- បន្ទរាជ្យពីពញ្ញាតន់_ពញ្ញាមន(ឯកសារខ្លះថាបុត្រិប្រែះលត្តិ—ខេះថាបុត្រិប្រែះស្រីសុវិយោ
ពណិ) - បន្ទដោយសម្រួចពញ្ញាបញ្ចា (សោយរាជ្យ ១៥២២) - ស្រីសុវិយោពណិ(ដែល
ទៅស្រីកសៀវភៅពេលសៀវភៅរាយបេកបន្ទាយលដ្ឋឹក)(១៥២៣) - ប្រោះជីយចេស្តា
- ប្រាថ្នូរីសេក ?